

ORGANIZAREA MILITARĂ A ORAȘELOR SĂSEȘTI ÎN EVUL MEDIU. STUDIU DE CAZ: SIGHIȘOARA

Liviu Cîmpeanu

Articolul de față face parte dintr-o lucrare mai amplă de istorie militară a sașilor transilvăneni în Evul Mediu și Epoca Modernă Timpurie. O astfel de lucrare lipsește atât din istoriografia săsească, cât și din cea românească. Această lipsă poate fi explicată prin discursul „pacifist” al primei sinteze de istorie a sașilor, scrisă de Georg Daniel Teutsch în atmosfera tensionată a Neoabsolutismului, instaurat de după Revoluția de la 1848. *Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das Sächsische Volk*¹ a trasat modelul pentru abordările istoriografice săsești pentru următoarea sută de ani, timp în care au fost elaborate lucrări fundamentale de istorie instituțională (de pildă cele semnate de Georg Eduard Müller) care, însă au tratat marginal aspectele militare sau le-au ocolit cu precauție.² Nici după 1950 nu a fost posibilă o tratare a istoriei militare a sașilor ardeleni, deoarece istoriografia săsească, atât cea din România cât și cea din Germania, a abordat în spiritul materialismului dialectic teme de istorie socială, economică sau, mai rar, instituțională. O constantă în istoriografia a fost istoria culturii și a artei săsești, în care și-au găsit loc bisericile și orașele fortificate ale sașilor,³ dar fără să se insiste foarte mult asupra istoriei militare de care acestea aparțin de fapt.

Prin urmare, ne propunem întocmirea lucrării sus-menționate, a cărei structură o prezentăm cititorului în rândurile de față, prin studiul de caz al orașului și scaunului Sighișoara. În primul rând, ne propunem să stabilim care au fost obligațiile militare ale sașilor transilvăneni față de autoritatea centrală (regele Ungariei în Evul Mediu, respectiv principele Transilvaniei în Epoca Modernă Timpurie). Apoi analizăm ordinele de mobilizare primite de sași de la autoritatea centrală, în conformitate cu obligațiile militare pe care le aveau față de aceasta. Următorul aspect îl constituie organizarea milițiilor săsești care îndeplineau *de facto* obligațiile militare (originea socială a oamenilor de arme, mobilizarea lor, detașamente

¹ Georg Daniel Teutsch, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das sächsische Volk*, vol. I: *Von den ältesten Zeiten bis 1699*, ed. a III-a, Sibiu, 1899.

² Vezi bibliografia lucrărilor săsești până la 1940 în Hermann Hienz, *Quellen zur Volks- und Heimatkunde der Siebenbürger Sachsen*, Leipzig, 1940.

³ Cea mai recentă lucrare de sinteză, cu bibliografia aferentă este Hermann Fabini, *Atlas der siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen und Dorfkirchen*, vol. I, ed. a III-a, Sibiu-Heidelberg, 2002.

de luptă, comandanți). În directă legătură cu această temă este și armamentul folosit de milițiile urbane. Nu în ultimul rând, o abordare separată necesită fortificațiile orășenești și nu numai.

Organizarea militară a sașilor transilvăneni se află în strânsă legătură cu organizarea lor administrativă sau, mai bine zis, în completarea acesteia din urmă. În Transilvania, pe *fundus regius* (Pământul Căriesc) existau 4 „autonomii locale” care s-au format succesiv, odată cu colonizarea sașilor, în următoarea ordine cronologică: Sibiul (comitat până la 1325, apoi scaun principal până la 1872), Cele Două Scaune – Mediaș și Șeica Mare, Brașovul/Tara Bârsei (comitat până spre 1420, apoi district săsesc), Bistrița (comitat până în a doua jumătate a secolului al XV-lea, apoi district săsesc).⁴ Fiecare dintre aceste „autonomii locale” avea propriul set de privilegii și obligații față de autoritatea centrală, inclusiv obligațiile militare, dobândite separat după colonizarea lor succesivă. Astfel se explică de ce sașii din cele patru „autonomii locale” aveau obligații militare diferite, uniformizate abia în 1486, odată cu uniformizarea juridică și crearea Universității Săsești din Transilvania.⁵

Întrucât Sighișoara era unul dintre Cele Șapte Scaune aflate sub autoritatea directă a Sibiului, o să ne concentrăm atenția cu precădere asupra situației militare a acestora. Obligațiile militare ale comitatului Sibiu, transformat în 1325 în provincia Celor Șapte Scaune, au fost statuate în anul 1224, prin celebra diplomă *Andreanum*: sașii dintre Orăștie și Baraolt, așadar și cei din Sighișoara, trebuiau să trimită în oastea regală 500 de *milites*, dacă aceasta era condusă direct de rege în interiorul regatului. Dacă oastea regală era condusă doar de un locțiitor al regelui, tot în interiorul regatului, aceeași sași trebuiau să trimită doar 100 de *milites*. În cazul în care oastea regală opera înafara granițelor, locuitorii comitatului sibian aveau de trimis numai 50 de *milites*.⁶ În latina medievală termenul de *miles-itis* îl desemnează pe cavaler, adică un nobil care luptă călare. Precum se știe, în rândurile coloniștilor sași nu exista nobilime, ei bucurându-se de privilegii colective, ceea ce ne face să credem că această prevedere din *Andreanum* se referea inițial la obligația sașilor dintre Orăștie și Baraolt de a întreține efectivele amintite, în cele trei situații. Cu timpul, însă, locuitorii

⁴ Liviu Cîmpeanu, *Universitatea Saxonă din Transilvania și districtele românești aflate sub jurisdicția ei în Evul Mediu și Epoca Modernă*, Târgu Mureș, 2014, p. 42-101 (în continuare: L. Cîmpeanu, *Universitatea Saxonă*).

⁵ Liviu Cîmpeanu, „Obligații militare și ordine de mobilizare a orașelor săsești din Transilvania la sfârșitul Evului Mediu”, în *Historia Urbana*, XXVII, 2019, în curs de apariție (în continuare: L. Cîmpeanu, „Obligații militare”).

⁶ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. I 1191–1342 ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Sibiu, 1892, p. 32-35, nr. 43 (în continuare: *Urkundenbuch*, I).

comitatului Sibiu au luat asupra lor această sarcină militară, alcătuind ei înșiși o miliție care să o îndeplinească (vezi infra).

Andreanum-ul a fost confirmat, începând cu 1317, de către toți regii Ungariei și principii Transilvaniei, până la Gabriel Bethlen în 1627. Prin urmare, obligațiile militare față de autoritatea centrală au rămas aceleași, doar efectivele datorate au crescut la 2000 de oameni, ca urmare a răspândirii prevederilor andreane asupra celor 4 „autonomii locale” săsești în 1486, odată cu crearea Universității Săsești.⁷ În 1558 Dieta Transilvaniei considera că efectivul de 2000 de oameni al contingentului săsesc cel obișnuit, conform cutumei (*juxta veterem consuetudinem*).⁸

Este sigur că sașii din orașul și scaunul Sighișoara au contribuit de timpuriu cu oameni de arme la formarea efectivelor menționate pe care Sibiul, apoi Universitatea Săsească trebuiau să le trimită în oastea regală/princiară. Sașii, ca de altfel toți locuitorii Transilvaniei, erau chemați la arme prin „ordine de mobilizare”.⁹

În cadrul obligațiilor militare statuate de regii Ungariei, sașii transilvăneni erau mobilizați prin ordine scrise emise de autoritatea centrală sau de reprezentanții acesteia. Cel mai timpuriu „ordin de mobilizare” datează din perioada 4 martie 1415 – 20 martie 1419, și este adresat de Ștefan, episcopul Transilvaniei, Nicolae Csaky, voievodul Transilvaniei și Mihail Nadasdy, comitele secuilor, comunității sașilor din Cele Șapte Scaune. Aceștia trebuiau să trimită a zecea parte din oamenii lor de arme în oastea regală, cf. unei porunci anterioare emise de Sigismund de Luxemburg.¹⁰ S-au păstrat câteva zeci de astfel de ordine de mobilizare emise de regii Ungariei și de autoritățile Transilvaniei în următoarea sută de ani (până la 1526). Din analiza lor reiese că sașii din Cele Șapte Scaune (dar și din celelalte 3 „autonomii locale”) au îndeplinit numai poruncile directe ale regilor, față de care aveau obligații militare directe, ignorând poruncile voievozilor sau a altor dregători militari și comandanți de oaste. Sașii și-au putut permite să ignore „ordinele de mobilizare” emise de către cei din urmă deoarece se aflau la adăpostul privilegiilor și al libertăților lor, dar și a forței lor militare propriu-zise.¹¹

Astfel, sașii s-au mobilizat din ordinul regelui, cu siguranță, în 1426, 1467, 1476 și 1479. Poruncile de mobilizare emise de voievozi au fost

⁷ L. Cîmpeanu, *Universitatea Saxonă*, p. 119-127.

⁸ *Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae*, vol. I (1540-1556), ed. Sándor Szilágyi, Budapest, 1875, p. 575.

⁹ L. Cîmpeanu, „Obligații militare”, în curs de apariție.

¹⁰ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. III (1391-1415), ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Georg Müller, Sibiu, 1902, p. 651, nr. 1766.

¹¹ L. Cîmpeanu, „Obligații militare”, în curs de apariție.

ignorare, dovadă fiind repetarea lor la intervale de timp apropiate. Un exemplu în acest sens sunt ordinele de mobilizare repetate emise de Iancu de Hunedoara în calitate de căpitan general al oștilor Ungariei în ajunul bătăliei pentru Belgrad, în iunie-iulie 1456.¹²

De obicei, „ordinele de mobilizare” erau adresate de rege sau de locțiitorul acestuia magistratului din Sibiu, care apoi îl transmitea mai departe în scris fiecăruia dintre Cele Șapte Scaune aflate sub jurisdicția sa. S-a păstrat porunca de mobilizare adresată de magistratul din Sibiu autorităților scăunale din Cincu, în 7 ianuarie 1471.¹³ Uneori, magistratul Sibiian primea porunci de mobilizare care îi viza pe toți sașii de pe Pământul Crăiesc, caz în care transmitea porunca mai departe magistratelor din Brașov (post 6 martie 1469) și Bistrița (25 mai 1526), pentru a-i chema la arme pe locuitorii districtelor aferente.¹⁴

În legătură cu organizarea milițiilor săsești care îndeplineau *de facto* ordinele de mobilizare ale regelui, se ridică de la început întrebarea dacă aceasta a fost statuată în scris? Putem răspunde cu siguranță ca nu. În 17 martie 1564, magistratul din Sibiu a emis un regulament de mobilizare pentru scaunul Sibiu, pentru a pune capăt certurilor și dezbinărilor dintre locuitorii scaunului pentru îndeplinirea obligațiilor militare.¹⁵ Dacă scaunul principal al Sibiului nu a avut asemenea reglementări scrise până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, este clar că nici celelalte scaune nu au avut așa ceva. Ridicarea la arme se făcea după obicei, după cutumă, și erau vizați toți oamenii apți de a purta arme. De aceea, poruncile amintite mai sus vorbeau despre mobilizarea „pe capete”! Vezi, de pildă, documentul din 4 iunie 1453, prin care regele Ladislau Postumul le porunca tuturor sașilor din Transilvania să se ridice la arme „pe capete”, pentru a însoți oastea regală în campania împotriva rebelilor husiți conduși de căpitanul Axamyth, care terorizau Ungaria Superioară (Slovacia actuală).¹⁶

Milița Celor Șapte Scaune era formată din contingentele fiecărui scaun în parte. Acestea, la rândul lor, erau formate din oamenii de arme ai sediului scăunal (oraș sau târg) și a fiecărei așezări în parte. În documentele

¹² *Ibidem*.

¹³ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. VI (1458-1473), ed. Gustav Gündisch, Herta Gündisch, Gernot Nussbächer, Konrad G. Gündisch, București, 1981, p. 479, nr. 3843 (în continuare: *Urkundenbuch*, VI).

¹⁴ *Ibidem*, p. 380, nr. 3687; Albert Berger, *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen 1203–1570*, vol. I, ed. Ernst Wagner, Köln-Viena, 1986, p. 236, nr. 885.

¹⁵ Mária Pakucs, „zu urkundt in das Stadtbuch lassen einschreiben”. *Die ältesten Protokolle von Hermannstadt und der Sächsischen Nationsuniversität (1522–1565)*, Sibiu-Bonn, 2016, p. 254–255, nr. 348.

¹⁶ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. V (1438-1457), ed. Gustav Gündisch, București, 1975, p. 399–400, nr. 2848 (în continuare: *Urkundenbuch*, V).

timpurii nu există însă o distincție clară între miliția sediului scaunal și cele provenite din așezările aflate sub jurisdicția lui.¹⁷

Cea mai veche atestare a miliției sighișorene datează din 1436 (este și cea mai timpurie a unei miliții pe teritoriul Celor Șapte Scaune), fiind vorba despre contingentul militar care l-a sprijinit pe pretendentul Vlad Dracul să ocupe tronul Tarii Românești.¹⁸ Deși vagă, expresia pretendentului „și sighișoreni merg cu mine” este o atestare certă a oamenilor de arme din oraș (poate și din scaunul aferent).

Miliția Sighișoarei este atestată din nou în 5 iunie 1467 când, în urma unei mobilizări, a comis o serie de abuzuri împotriva nobilimii din comitatul Hunedoara, împreună cu oamenii de arme ai Celor Două Scaune.¹⁹

În interiorul scaunului Sighișoara este atestată miliția Saschizului, în anul 1470, când voievodul Ioan Pongracz de Dengeleg le-a permis oamenilor de arme ai târgului ca, în cazul unei mobilizări, jumătate dintre ei să rămână acasă pentru apărarea cetății de pe deal.²⁰ Prin comparație, arătăm că miliția scaunului Cincu este atestată în 1471, în timp ce miliția târgului Cincu este atestată în 1471.²¹ În aceeași perioadă este atestată miliția comună a Celor Două Scaune, în timp ce oamenii de arme ai târgurilor Biertan și Ațel sunt atestați, separat, în 1468, respectiv 1471.²²

Milițiile sașilor transilvăneni aveau în frunte căpitani liberi aleși, după cum aflăm din cazul Brașovului, în 27 iulie 1428.²³ fiind formate din toți oamenii valizi să poarte arme de pe cuprinsul unui scaun.²⁴ Din păcate, nu există informații directe despre armamentul individual sau ponderea dintre infanterie și cavalerie. De asemenea, nu pot fi stabilite efectivele pe care le ridica fiecare așezare în parte sau despre efectivele totale ale

¹⁷ Nu există încă o lucrare despre milițiile orașelor și scaunelor săsești. Un prim bilanț provizoriu al izvoarelor păstrate până în anul 1526 în L. Cîmpeanu, „Obligații militare”, nota 36, în curs de apariție.

¹⁸ *Documenta Romaniae Historica*, Seria D. *Relații între Țările Române*, vol. I, 1222–1456, ed. Ștefan Pascu et alii, București, 1977, p. 283-284, nr. 182: documentul fără dată de an, lună și zi, este datat greșit de editori în noiembrie-decembrie 1431. În realitate documentula fost emis de pretendent înainte de campania militară pentru ocuparea tronului Țării Românești, în anul 1436.

¹⁹ *Urkundenbuch*, VI, p. 287-288, nr. 3536.

²⁰ *Ibidem*, p. 468, nr. 3825.

²¹ *Ibidem*, p. 479, nr. 3843; *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. VII (1474-1486), ed. Gustav Gündisch, Herta Gündisch, Gernot Nussbächer, Konrad G. Gündisch, București, 1991, p. 24, nr. 4014 (în continuare: *Urkundenbuch*, VII).

²² *Urkundenbuch*, VI, p. 287-288, nr. 3536; *ibidem*, p. 357, nr. 3649 și p. 480-481, nr. 3846.

²³ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. IV (1416-1437), ed. Gustav Gündisch, Sibiu, 1937, p. 365-367, nr. 2051.

²⁴ Liviu Cîmpeanu, *Organizarea militară a Brașovului până la sfârșitul secolului al XV-lea*, în *Studii de istorie a orașelor. In honorem Paul Niedermaier*, ed. Vasile Ciobanu, Dan-Dumitru Iacob, București-Brăila, 2017, p. 349 (în continuare: L. Cîmpeanu, *Organizarea militară a Brașovului*).

scaunelor. Dacă luăm în considerare că sașii dintre Orăștie și Baraolt trebuiau să mobilizeze un efectiv maximal de 500 de oameni de arme, și că teritoriul amintit era împărțit în 7+1 subunități administrativ-juridice, reiese că efectivul maximal al fiecărui scaun în parte era de circa 62-63 de oameni.

Se poate ridica întrebarea dacă milițiile orașelor și scaunelor săsești aveau în componență mercenari? Foarte probabil că nu! Documentele păstrate nu consemnează prezența mercenarilor în rândurile milițiilor săsești până în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Abia în 1479 (înainte de 11 august), în contextul pregătirilor de luptă împotriva amenințării otomane, voievodul Ștefan Báthory al Transilvaniei a emis o poruncă adresată tuturor orașelor și scaunelor săsești să-și mărească efectivele prin angajarea de mercenari.²⁵ După această dată mercenarii încep să fie atestați, dar numai în orașele mari precum Brașovul sau Sibiu.²⁶

Cu toate astea, forța principală a sașilor era constituită din miliții, dovadă în acest sens fiind mărturia magistratului sighișorean care în anul 1600 considera miliția din Cincu niște bieți țărani.²⁷

În ceea ce privește armamentul milițiilor săsești, cele mai bogate date provin, cum este și firesc, de la Sibiu și Brașov dar situația din cele două orașe reflectă realitatea din toate orașele și scaunele săsești. În primul rând, se poate observa că milițiile erau formate atât din călăreți, cât și din pedestrași, fiecare venind la oaste cu echipamentul pe care și-l permitea.²⁸ De asemenea, sunt atestați și artileriști (cel mai timpuriu la Sibiu, în 1365), dar în Evul Mediu ei nu erau considerați militari, ci meșteșugari.

Călăreții erau în principal lăncieri iar cei mai cu dare de mână purtau echipament defensiv, zale și platoșe. Mult mai bine documentată este situația pedestrașilor despre care știm că aveau ca arme ofensive arbalete (atestate la 1475), puști (atestate înainte de 1432), arcuri și lănci. Ca echipament defensiv pedestrașii sași purtau scuturi și paveze, cei care își permiteau purtau zale și, mai rar, platoșe. Cele din urmă erau o marfă de lux, destinată exportului. Interesant este faptul că printre armele purtate de

²⁵ *Ibidem*, p. 350.

²⁶ La Sibiu sunt atestați mercenari deja în 1383: magistratul orașenesc i-a luat în soldă pe românii învecinați să păzească plaiurile dinspre Țara Românească, pe distanța dintre Tâlmaci și Săliște, vezi *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. II (1343-1390), ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Georg Müller, Sibiu, 1897, p. 564-566, nr. 1170.

²⁷ Georgius Krauss, *Ausführliche Verzeichnung des Elendes und der Noth, welche von Anno 1599 bis Anno 1606 Schässburg und andere umliegende Örter, ja ein grosser Theil Siebenbürgen erduldet und erlitten, aus denen unverwerfligen Urkunden der Stadt Schässburg zusammen getragen von -*, în Dr. Fritz Mildt (ed.), *Aus den Zeiten tiefster Not. Zwei chronistische Berichte aus der Fürstenzeit Siebenbürgens, von Georgius Krauss, Juratus notarius der Stadt Schaessburg*, Sighișoara, Editura Friedr. J. Horeth, 1926, p. 59-60

²⁸ L. Cîmpeanu, *Organizarea militară a Brașovului*, p. 349.

milițiile săsești nu sunt atestate spadele, lucru deloc de mirare deoarece acestea erau un atribut al nobilimii și constituiau și ele marfă de lux, destinată exportului (Ștefan cel Mare a cumpărat în repetate rânduri spade de la Brașov).²⁹

În legătură cu fortificațiile orașelor săsești din Transilvania, amintim că primul oraș fortificat a fost Sibiul în secolele XIII-XIV, urmat fiind de Sebeș (1387) și Cluj (1405). Fortificarea Brașovului, începută în vremea lui Ludovic I, a demarat abia în 1422, după prima invazie otomană asupra Tarii Bârsei iar Bistrița a fost fortificată în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Fortificarea Mediașului a început în 1494 dar procesul s-a prelungit până la Mijlocul secolului al XVI-lea.³⁰

Fortificațiile Sighișoarei datează cel mai târziu în prima jumătate a secolului al XV-lea. Ele sunt atestate în 22 ianuarie 1455, când regele Ladislau Postumul a dăruit dominicanilor din oraș o curte situată în interiorul zidurilor, în apropierea claustrului lor.³¹ Astfel, se poate conchide cu certitudine că la acea dată orașul de sus era deja înconjurat cu ziduri. Lucrările la fortificațiile Sighișoarei au continuat și în a doua jumătate a secolului al XV-lea. În anul 1490, primarul Michael Polnar a fost era răsplătit, printre altele, pentru contribuția sa la construcția zidurilor și a turnurilor orașenești.³²

La început, fortificațiile aparțineau magistratului orașenesc, după cum demonstrează și activitatea primarului Michael Polner, menționată mai sus. Cu timpul însă, fiecare turn în parte, cu segmentul de zid aparținător, a fost dat câte unei bresle pentru întreținere, pază și apărare. Această măsură a fost luată pentru degrevarea bugetului orașenesc de cheltuielile pentru paza și întreținerea fortificațiilor. Fenomenul poate fi urmărit foarte bine la Brașov. Fortificațiile orașenești au fost definitivare în deceniul 9 al secolului al XV-lea. La 1490, zidurile, turnurile, bastioanele și porțile orașului erau încă în grija magistratului orașenesc, responsabil cu întreținerea și paza lor fiind cel mai probabil villicul, responsabil cu bunurile imobile ale orașului. Totuși, pe la 1520 fortificațiile Brașovului erau deja în grija breslelor din oraș.³³ La Sibiu acest fenomen pare să se fi petrecut deja în a doua jumătate

²⁹ *Ibidem*, p. 351-355; cea mai recentă abordare a subiectului: Adrian Andrei Rusu, *Castelul și spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania în Evul Mediu târziu*, Cluj-Napoca, 2019, p. 508-563 (capitolul Armele).

³⁰ Georg Eduard Müller, *Stühle und Distrikte al Unterteilungen der Siebenbürgisch-Deutschen Nationsuniversität*, Sibiu, 1941, p. 24-26 (în continuare: G. E. Müller, *Stühle und Distrikte*).

³¹ *Urkundenbuch*, V, p. 480-481, nr. 2955.

³² G. E. Müller, *Stühle und Distrikte*, p. 25. Contrar opiniei autorului, fortificațiile Sighișoarei nu sunt atestate abia în 1490, ci, așa cum arătam mai sus, în 1455!

³³ L. Cîmpeanu, *Organizarea militară a Brașovului*, p. 343-344.

a secolului al XV-lea, deoarece la 1492 turnurile și zidurile erau deja în grija breslelor.³⁴

Din exemplele de mai sus reiese că Sighișoara reflectă foarte bine organizarea militară a orașelor, scaunelor și districtelor săsești la sfârșitul Evului Mediu. Prezentul studiu de caz vine să ilustreze concret care erau obligațiile militare ale sașilor transilvăneni, în ce condiții erau chemați la arme, cine răspundea mobilizării și cu ce arme. De asemenea, informațiile păstrate despre fortificațiile orășenești reflectă faptul că Sighișoara a fost unul dintre orașele cu cele mai timpurii fortificații, datând de la mijlocul secolului al XV-lea, în timp ce Brașovul, de pildă, și-a definitivat fortificațiile (mult mai ample, e adevărat) abia spre 1490.

³⁴ O dovadă peremptorie în acest sens este inventarul armelor din turnurile aflate deja în grija breslelor, inventar întocmit în anul 1492, vezi *Comerț și meșteșuguri în Sibiu și în cele șapte scaune 1224-1579/Handel und Gewerbe in Hermannstadt und in den Sieben Stühlen*, ed./Hg. Monica Vlaicu et alii, Sibiu-Heidelberg, 2003, p. 201-205, nr. 74.

**THE MILITARY ORGANIZATION OF
THE TRANSYLVANIAN-SAXON CITIES.
CASE STUDY: SIGHIȘOARA/SCHÄSSBURG/SEGESVÁR
(Abstract)**

The present paper is part of a larger project on the military history of the Transylvanian-Saxon cities in the late Middle Ages and the Early Modern Age. Because this theme was ignored by the Transylvanian-Saxon historiography since the mid 19-th century, we aim to analyse several aspects like the military obligations of the German inhabitants of Transylvania towards the Hungarian kingship, aspects of their mobilization in times of war, the social composition of their militias, as well as their weapons and fortifications. The case study of Sighișoara/Schässburg/Segesvár provides a good view of all the mentioned issues and despite the shortness of written sources, one can draw a sketch of the military organization of a Transylvanian-Saxon city in the late Middle Ages.

Cuvinte cheie: sași transilvaneni, ev mediu, organizare militară, orase, Sighișoara;

Keywords: Transylvanian Saxons, Middle Ages, military organization, cities, Sighisoara

